

14.YILAN BALIĞI AVI

Yılan balığı ülkemizin denizle irtibatı olan nehirlerinde bulunan ilginç balıklardan bir tanesidir. Denizler ile bağlantısı bulunan göl ve azmaklarda yaşar. Yılan balıkları diğer birçok balığın yaşamak istemeyeceği çeşitli su ortamında yaşamlarını rahatça sürdürürler. Sıcak sulardan hoşlanırlar ve yaz ayları en çok av verdikleri mevsimdir. Deniz kıyılarında azmak ağlarında 1-3 m. derinliği olan yerler yılan balıklarının bol olarak bulunabileceği alanlardır. Yılan balığı bizim denizlerimizde, göllerimizde veya nehirlerimizde üreyebilen bir tür değildir. Esas üreme alanı Meksika'nın Sargossa Körfezi'dir. Bu bölgelerde üreyen yılan balıkları uzun bir seyahatten sonra Cebelitarık ve denizlerimizi aşarak nehirlerimize ulaşır, buralarda büyür, cinsel olgunluğa erişir ve doğdukları yere dönerek yumurtlar ve hayata veda ederler.

Resim: Yılan balığı genel olarak pinter denilen ağlar ile avlanır. İkinci resimde bir av sonu yakalanan yılan balıkları görülmektedir.

Özel olarak olta ile yılan balığı avına gitmek ülkemizde pek yaygın bir avcılık yöntemi değildir. Bu nedenle özel bir av yöntemi uygulandığını söylemek zordur. Fakat biraz önce belirttiğimiz gibi deniz ile irtibatı olan yerlerde diğer balıkları avlama sırasında oltaya takılmaları da mümkündür ve bu şekilde avlanmak da ilgi çekici olur. Bir yerde yılan balığı olduğunu hissettiğiniz zaman özel olarak yılan balığı avına gitmenin oldukça zevkli ve heyecanlı anlar yaşamınıza neden olacağını söyleyebiliriz.

Ne yazık ki günümüzde ülkemiz sularında yılan balığı çok azalmış bulunmaktadır. Bunun ana nedeni de denizlere akan birçok nehrimizde kurulan barajlar nedeniyle yılan balığı göç yollarının tıkanmış olmasıdır. Bunun yanında

nehirlerimizde su rejimlerinin değişmiş ve ayrıca kirlenmiş olmaları nedeniyle miktarı da çok azalmıştır. 1970'li yıllara kadar birçok nehirde avlanan ve ticari bir tür durumunda iken günümüzde nerede ise ortadan kalkmış bulunmaktadır. Örneğin Gediz ve Menderes nehirlerinde eskiden bol miktarda bulunur iken bu nehirlerimizde artık çok seyrekleşmiştir. Yine eskiden Gölarmara ile Bafa Gölü ve Homa dalyanı önemli yılan balığı kaynakları iken buralarda da yok olmuş gibidir.

Yılan balıkları yılan benzeyen vücut yapıları ile ilginç bir türdür. Bu yapıları ve yılan benzemeleri nedeniyle birçok kişi tarafından pek sevilmez. Yapısı yılan benzemekle beraber gerçek bir balıktır. Galsamaları ile oksijen alırlar.

Ağız yapıları iyi gelişmiştir. Sırt yüzgeçleri vardır ve ince kılçıklarla desteklenir. Uzun vücutları, yüzgeçleri ile ve kıvrılma hareketleri ile güçlü bir yüzme becerisine sahiptirler. İleriye doğru yüzebildikleri gibi aynı güçle geriye doğru da yüzebilirler. Bunun sonucudur ki iğneye karşı mukavemetleri müthiş olur ve avcıya büyük bir heyecan verir. Üzerlerinde pul bulunmasına rağmen göz ile görülemeyecek kadar küçük pullara sahiptirler. Çok kaygandırılar, bunun nedeni de vücutlarının üzerindeki kaygan sıvı birçok balığinkine oranla çok fazladır. Bu nedenle avlandığında tutulması çok zor olur. İğne ağzından çıkarılırken insanın elinden çok hızlı kayabilir. Dış ülkelerde avda yakalanan balığın elden kaymaması için özel eldivenler kullanılır. Ülkemizde bu tür bir alışkanlık olmadığından, pratik olarak elinize hemen bir avuç toprak alarak elinizden kaymasını engelleyebilirsiniz. Uzunlukları 120 cm olabilir. Dişiler erkeklerden daha iridir. 5-6 kg.a kadar büyüyenleri saptanmıştır. Çok güçlüdürler ve bu nedenle avlandığında iyi direnç gösterirler.

İlginç olacağı düşüncesi ile yılan balığının hayat hikayesi hakkında biraz bilgi vermek istiyorum.

Dünyanın pek çok ülkesinde yılan balığı çok aranan bir gıda olduğu halde bazı ülkelerde yılan benzediği için pek sevilmez. Bazı ülkelerde sağlık için çok yararlı bir balık olduğu kabul edilir. Avrupa'da pek çok ülkede yılan balığı pek sevilmez ise de Almanya İngiltere, Hollanda, Fransa, İspanya, Danimarka ve İspanya da sevilerek tüketilir. İspanyollar özellikle küçük yılan balıklarını tercih ederler. Almanya'da ise iri yılan balıkları tercih edilir. Dünyada ise yılan balığının en çok sevildiği ve tüketildiği ülkenin Japonya olduğu söylenebilir. Japonya'da yılan balığı etinin sağlık açısından nerede ise sihirli bir güce sahip olduğu kabul edilir. Hatta Temmuz

Resim: Yılan balığından yapılan birçok yemek Japonya'c vazgeçilemeyecek gıdalar arasındadır.

ayında USHINOHI denilen günde zengin fakir herkes yılan balığı yer.

Yılan balıkları, balıklar aleminin en ilginç olanlarından bir tanesidir. Çok eski yıllardan beri insanların ilgisini çekmiştir. Çünkü su bulunan birçok yerde yılan balığına rastlanıldığı halde yumurtlama veya yavruşlama sırasında izlenmemesi, yumurtalı veya karnında yavru bulunan bir balığı rastlanamaması, bu ilginin çok eskilerden beri doğmasına neden olmuştur. Hatta Zoolojinin babası sayılan Aristotle yılan balıklarının yer kabuğundan ürediğini yazmış ve bu hatalı bildiriş uzun yıllar inanılan bir durum olarak kabul görmüştür.

Yılan balığı konusunda bir çok yazı yazılmıştır. Bu bildirilerden sonra, yine bir tabiat bilimcisi olan Pliny, yılan balıkları hakkında şu bilgileri sunmuştur. "Yılan balıklarının ömrü 8 yıldır. Su dışında 6 gün yaşayabilirler. Her yıl denizlere göç ederler. Üreme için vücutlarını kayalara sürerler ve bu sırada kayalarda kalan hücrelerden veya vücut parçalarından yeni nesiller ürer." Buradan da anlaşılacağı gibi zooloji biliminde verilen birçok bilgi doğru veya çoğunluğu doğruya yakın olduğu halde üreme konusundaki bilgiler genellikle yanlıştır. Çünkü, gerçekten yılan balıkları tatlı sularda 7-8 yıl içerisinde gelişirler ve daha sonra büyümeleri kısıtlanır. Bazıları göç olanağı bulamaz ise iç sularda 40 yıla kadar yaşadıkları saptanmıştır. Susuzluğa karşı çok dayanıklıdır, uzun süre su dışında yaşayabilirler ve biraz ileride değineceğimiz gibi, yılan balıkları iç sularda cinsel olgunluğa ulaştıktan sonra denizlere göç ederler.

Resim: Avrupa yılan balığı (*Anguilla anguilla*)

Yılan balıkları üzerinde birçok konu ele alınmış ise de bu balıkların üremesi ve gerçek hayat hikayeleri uzun süre bir sır olarak kalmıştır. Daha sonraları bir çok araştırmacı konu üzerinde çalışmış ve bir çok soruya cevap bulma şansı Danimarkalı araştırmacı JOHANN's SCMITH'e nasip olmuştur. 1905 ile 1910 yılları arasında THOR isimli gemisi ile çalışmalara başlayan SCMITH sonunda avladığı larvalara bakarak şu önemli bulguyu ortaya koymuştur.

1. Akdeniz'da bulunan larvalar daima Atlas Okyanusu'nda bulunanlardan daha iridirler.

2. Yakalanan Leptocephalus'lar (Yılan balıklarının larva dönemi) yakalandıkları bölgelere göre büyüklükleri daima batıdan doğuya doğru artış göstermektedir.

Bu durumda yılan balıklarının üredikleri alanlar doğuda değil batıda olacaktır.

Yumurtadan çıkan larvaların yolculuğu;

Bu durumdan anlaşılır ki yılan balıklarının denizlerde geçirdikleri zaman üç yılı bulmaktadır. Doğal olarak yılan balıklarının sadece Mart ayında yumurtladıkları ve bu sürenin Haziran ayına kadar uzayabileceği doğaldır. Fakat yılan balıklarının yumurtladıkları kabul edildiği alanlarda yakalanan larvalardan ancak 1000 tanesinde 1 tanesinin 50 mm.'den büyük olduğu gözlenmiştir. Veya bu alanlarda 50 mm.'yi geçen larva sayısı ancak 1000'de 1 olmaktadır. İkinci bölgede ise 1000 adet larvadan 582 tanesinin 50 mm.'yi aşmış olduğu izlenmektedir. Bu durum yılan balığı larvalarının ancak Sargossa Denizi'nde yumurtlayabilecekleri gerçeğini bizlere açıklamaktadır.

Bu arada Akdeniz'de bulunan yılan balıklarının hayat hikayelerinin ne olabileceği sanırım hepimizin ilgisini çekecektir. Biraz önce açıkladığımız gibi her yıl II. grup olarak tanımladığımız yılan balığı larvalarının milyarlarca Avrupa kıyılarına ve bu arada Cebelitarık Boğazı'na da ulaşırlar. Bunlardan büyük bir bölümü Akdeniz'e giriş yapar. Burada yeri gelmişken işaret etmek gerekir ki Akdeniz ve buraya bağlı Ege ve Karadeniz'deki yılan balıklarının tek kaynağı bu boğazdan giren larvalardan oluşmaktadır.

Yılan balıkları elver döneminde iken rutubetli kutularda taşınabilirler. Halbuki Lepto-

Resim: Çin'de canlı olarak pazarlanmaya hazır yılan balıkları.

cephalus safhasındaki larvalar su dışında kalsalar derilerinin zayıflığı nedeni ile kısa sürede su kaybından ölürlər. Zaten balıkların su dışına çıkarıldıklarında ölümlerinin temel nedeni su kaybındandır. Bunun sonucu suyun dışına çıkarıldıklarında su kaybı fazla olan balıklar kısa sürede ölürlər. Örneğin sardalya balıklarında deri zayıf, balık pulsuz ve vücudunda bir koruyucu görevi gören kaygan madde de az olduğundan sudan çıkarılınca süratle su kaybettiklerinden hemen ölürlər. Bunun yanında ergin yılan balıkları ve sazan balıklarının derileri az geçirgen ve vücutlarındaki kaygan maddenin fazlalığının da yardımı ile vücutlarında su kaybı sudan çıkarılınca az olur ve bu balıklar su dışında uzun süre yaşayabilirler.

Değişim döneminde olan larvaların bir süre gelişmeleri azalır. Fakat nehirlerle girdikten sonra süratle büyüyeceklerdir.

Avrupa yılan balığı elverleri;

Avrupa yılan balığına hemen hemen sıcak su akıntılarının ulaştığı tüm Kuzey Avrupa nehirlerinde rastlayabiliriz. Ayrıca Akdeniz'deki pek çok nehirde de görülür. Ülkemizde, Menderes, Küçük Menderes ve Gediz nehirlerinde yılan balığı mevcuttur. Fakat son yıllarda bu nehirlerden denizlere akan tatlı su miktarında önemli azalmalar olduğu için yılan balığı miktarında da önemli azalmalar vardır. Akdeniz ile irtibatlı nehirlerde görülen yılan balıklarının tümü Cebelitarık Boğazı'nı geçerek bu nehirlerle ulaşmaktadır. İtalya'da özellikle Kuzey Adriyatik'te ve Venedik yakınlarındaki dalyanlarda fazla miktarda yılan balığı bulunmaktadır. Buralarda yüzyıllardır yılan balığı avcılığı iktisadi olarak yapılagelmektedir.

Erverlerin göçüne etkili olan faktörler olarak, med-cezir, tatlı su, rüzgar, ışık ve su sıcaklığı gösterilebilir.

Yılan balıklarının hayat dönemleri;

Yılan balıklarının hayat hikayelerini aşağıdaki gibi özetleyebiliriz

- Çok küçük 10 mm.'den küçük yılan balığı larvalarına ancak Sargossa Denizi'nde 22 ile 30 enlem ve 48 ile 65 boylam dereceleri arasında rastlayabiliyoruz. Bu durum yılan balıklarının burada ürediklerini ortaya koymaktadır.

- Üreme alanlarının bu kadar dar olması yanında larvalara ancak Mart ve Temmuz ayları arasında rastlayabilmekteyiz. Bu durum yılan balıklarında üreme mevsiminin ilkbahar olduğunu açıklamaktadır.

- Yumurtlama ve dölleme 400-500 metre derinlikteki basınçta, karanlıkta ve 16-17 derece sıcaklıktaki ortamda vuku bulduğuna göre yılan balıkları için en uygun üreme koşullarının bunlar olabileceği anlaşılmaktadır.

- Yumurtadan çıktıktan kısa bir süre sonra larvalar göçe başlamaktadırlar ve gündüzleri 50 m. dolaylarında geceleri ise 20-10 m. dolayındaki derinliklerde hareket etmeyi yeğlemektedirler.

- Akıntılara bağlı olarak ilk önce larvalar üreme alanından her yöne doğru harekete geçmektedirler. Bunlardan kuzeye, güneye ve batıya gidenler pek çok nedenler ile ölüme mahkum olmaktadır. Ancak kuzey doğuya veya diğer bir deyişle Meksika'dan Avrupa'ya doğru yol alma şansı olanlar yaşayabilmektedir.

- Avrupa kıyılarına ulaştıklarında 2,5 yılı aşkın bir süre geçmektedir. Böylece yumurtadan çıktıktan sonra nehirlere ulaşıncaya kadarki dönem için yılan balığı larvalarını üç yaş grubuna ayırmak mümkündür ve bu yaş gruplarında larvaların boyları 2,5-5,3 ye 5.5 cm.'dir.

- Larvalar yollarına devam ederken gelişmelerini de tamamlarlar. Bu gelişmede yüzgeçlerin gelişmesi ve dişlerin durumu belirli dönemlerde oluşur. Bu durum bizlere larvaların

yaşını anlamada yardımcı olur.

- Larvaların Leptocephalus döneminde elver (Küçük yılan balığı) durumuna geçişleri sonbaharda kıyılara yaklaştıklarında orta derin sularda vuku bulur. Bu değişiklikte yaprak şeklinde olan larva silindir şeklini almaktadır (Bak resim). Ağırlığı azalır ve sindirim organları kısalmır. Larva dişleri yerine gerçek dişlere sahip olur.

Resim: leptocephalus dönemindeki yılan balığı yavrusu normal yılan balığına göre yassı bir yapıdadır. Elver haline geçen yavru ise artık yılan balığına benzemektedir.

- Canlı ve çevik hareketli olarak kıyıya yaklaşan elverler kıyı boyunca hareketlerine devam ederler. Ekim ayında İspanya kıyılarında görülen larvalar Mayıs aylarında Baltık Denizi'ne ulaşırlar.

- Nehir ağızlarındaki az tuzlu sulara ulaşan larvalar tekrar gelişmeye başlar ve birer genç yılan balığı şeklini alırlar.

- Genç yılan balığı haline giren ve sarı yılan balığı olarak tanımladığımız bu yılan balıkları nehirlerde dişiler 10-18 yıl kadar, erkekler ise 8-15 yıl kadar kalırlar ve gelişirler.

- Bu kalış süresi bulundukları göl veya nehirlerin sıcaklık, yemleme, yaşam ortamı gibi

durumlarına bağlı olarak değişir. Genel olarak bu dönemde balık yaşadığı ortamı pek değiştirmmez ve göç zamanına kadar bulunduğu yerde yerli bir balık gibi yaşar.

- Balıklar kati olarak erkek ve dişi oluncaya kadar önce belirsiz bir dönem, daha sonra hermofradit bir dönem ve daha sonra devamlı olarak alacakları cinsiyet durumuna ulaşırlar.

- Cinsel olgunluğa erişen balıklarda yeni bir metamorfoz yani değişim başlar. Cinsiyet organları gelişir iken sindirim organları körleşmeye başlar. Balık iyi bir şekilde yağlanmıştır. Vücut rengi koyulaşmaya ve karın altı gümüşü bir renk almaya başlamıştır. Sarı yılan balığı gümüşü yılan balığı haline dönüşümütr.

14.1.NERELERDE BULUNUR?

Yılan balığı gizlenmeyi seven bir hayvandır. Bu nedenle kuytu yerleri tercih ettiği söylenebilir. Genellikle erken sabah ve geceleri veya akşamları yemlenmeyi tercih eder. Ağaç kökü kovukları, mağaralar, oyuntular, nehre devrilmiş ağaç altları barınma yerleridir. Büyük ağaçların gölge yaptığı ve çamur zeminli yerlerde bulunurlar. Bu tür yerlerde ağaçların sallanması ile suya düşecek böcekleri beklerler. Küçük balıkların bol olduğu yerler de yem buldukları için bu tür yerlerde pusuda beklerler. Genel olarak zemin uygun ise gündüzleri sadece başları dışarıda olacak şekilde çamura gömülürler.

Sazan ve diğer balıkların yumurta bıraktığı sığ ve sazlık alanlarda da bulunurlar. Elbetteki bir yerde yılan balığının bulunabilmesi için bu yerin denizle irtibatının olması gerekir. Avrupa'da ise denizle ilgisi olmadığı halde bir çok gölette yılan balığı vardır. Bazıları geceleri yol alarak yağmurlu havalarda bu göllere ulaşabilir. Bir çok gölette, yavruların göç döneminde nehirlerden kolayca yakalanan binlerce yavru ile göl ve göletler balıklandırılır. Ülkemizde de ileride bu yöntem-

lerin ele alınabileceğini umuyorum. Avrupa'dan yüzbinlerce yılan balığı yavrusu alınarak göl ve göletlere bırakılması yolu ile sulak alanlarımız çok güzel yılan balığı avlakları haline getirilebilir. Ne yazık ki bir çok konuda olduğu gibi ülkemiz bu konularda da çok gerilerdedir. Umarız ki ileriki yıllarda bu yazılarımızı okuyanlar bu konularda girişimlerde bulunacaklardır ve Avrupada 19. asırda uygulanan bu çalışmalara önderlik edeceklerdir. Yılan balıklarının her türlü su koşulunda yaşadıkları görülür. Çok tuzlu deniz suyundan tatlı sulara kadar acı sularda her

yerde avlanabilir. Tatlı su girişi olan azmak ağızları yılan balığı için ideal alanlardır. Karadenize pek çıkmadığı için bu sularımızda avcılık sözü konusu olamayacak ise de ender de olsa bulunmaları olasıdır.

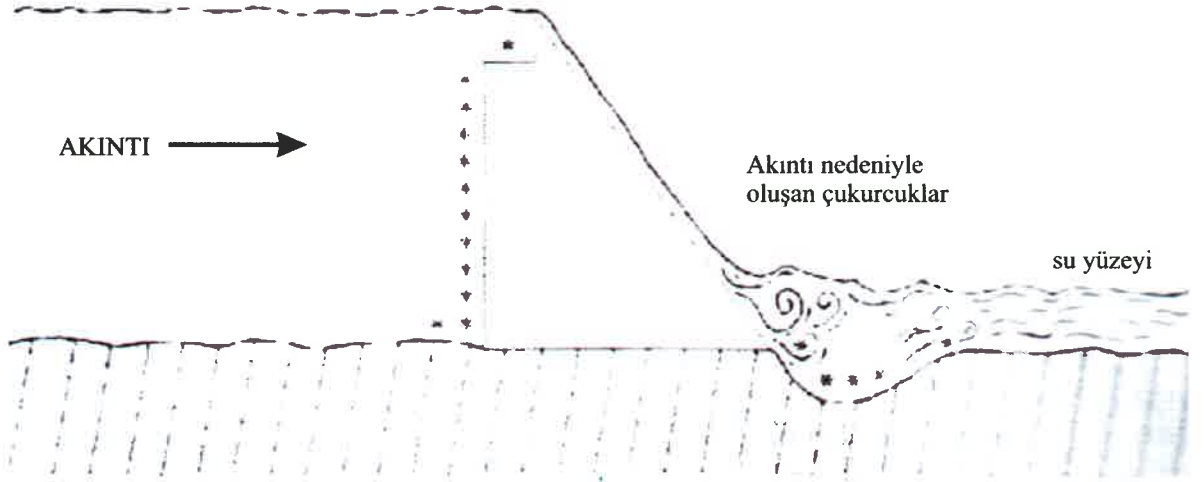

Resim: Yılan balığı denize bağlı durgun sular ve durgun akan akarsularda yaşamayı tercih eder.

Resim: Yorumsuz

YILAN BALIĞININ
YEMLENDİĞİ ALANLAR

Resim: Yılan balığının bulunabileceği alanlar

14.2.TAKIM HAZIRLANMASI

Yılan balığı avının geceleri yapılması en başarılı sonucu verir. Gece kalmak söz konusu olmasa bile akşam karanlığı bastıktan sonra bir süre devam edilmesi de yeterli olabilir. Genel olarak haziran-ekim ayları arası genel av mevsimidir. Fakat kış aylarında da çok az olmakla beraber avlanması mümkündür. Her türlü balık avında olduğu gibi yılan balığı avına da tedbirli gitmek gerekir. Av sırasında gerekebilecek her türlü malzemeyi yanınızda bulundurmak yararlı olur ve hatta rahat ve sorunsuz bir avcılık yaşamak için bu konularda tedbirli olmak gerekir. Özellikle bir araba ile gidekseniz bu malzemeleri yanınızda bulundurmanız bir sorun yaratmayacaktır. Bu önerilerimizi diğer avcılıklar için de geçerli olduğunu belirtebiliriz. Örneğin her türlü avcılık için iç sularda yapılacak avcılıkta yanınızda bulunması gereken malzemeleri şu şekilde sıralayabiliriz.

Yılan balığı avı için gerekli tüm malzemeler yedekleri ile yanınızda olmalıdır. Bu malzemelerin balık avında bulundurulması tüm balık avcılıkları için geçerli öneriler olarak ele alınabilir.

Bir kamera ve yedek pil.
El feneri yedek pil ve ampul.

Havlular veya kağıt havlu.

Yedek bir pantolon ile ayakkabı.

Baş ağrısı ve mide hapi. Eğer devamlı kullandığınız ilaçlar var ise mutlaka her türlü balık avına gidildiğinde tedbirli olunmalıdır. Her zaman gerekebilir. Tedbirli olmakta yarar vardır.

Olta kutunuzda plaster, tendürdiyot, amonyak ve oksijen küçük şişelerde mutlaka bulunmalıdır.

Eğer gece kalma olasılığı var ise katlanabilir küçük bir çadır.

Şemsiye.

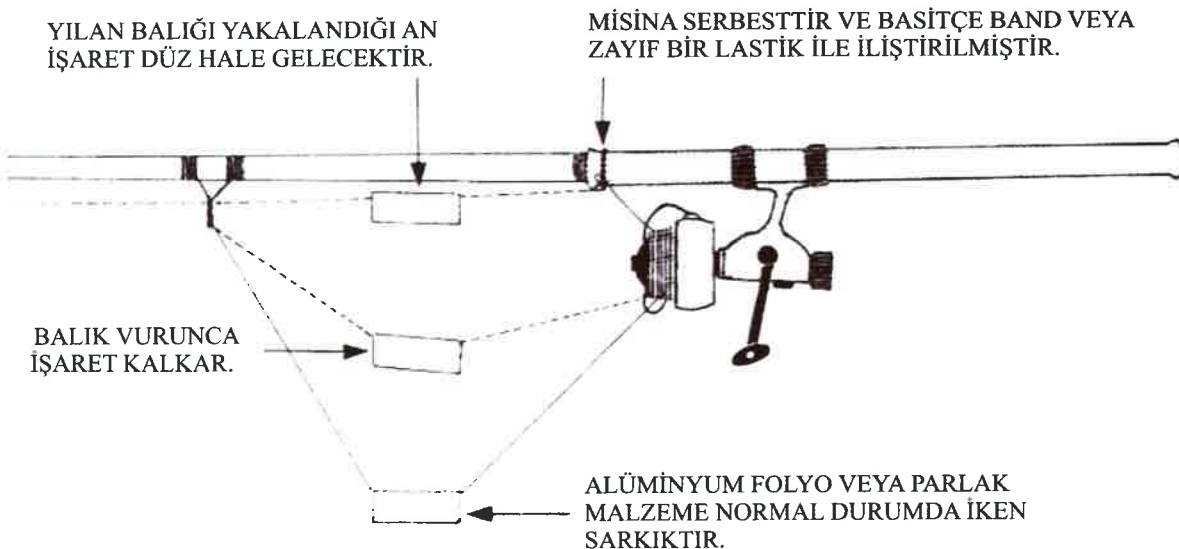
Katlanabilir sandalye veya tabure.

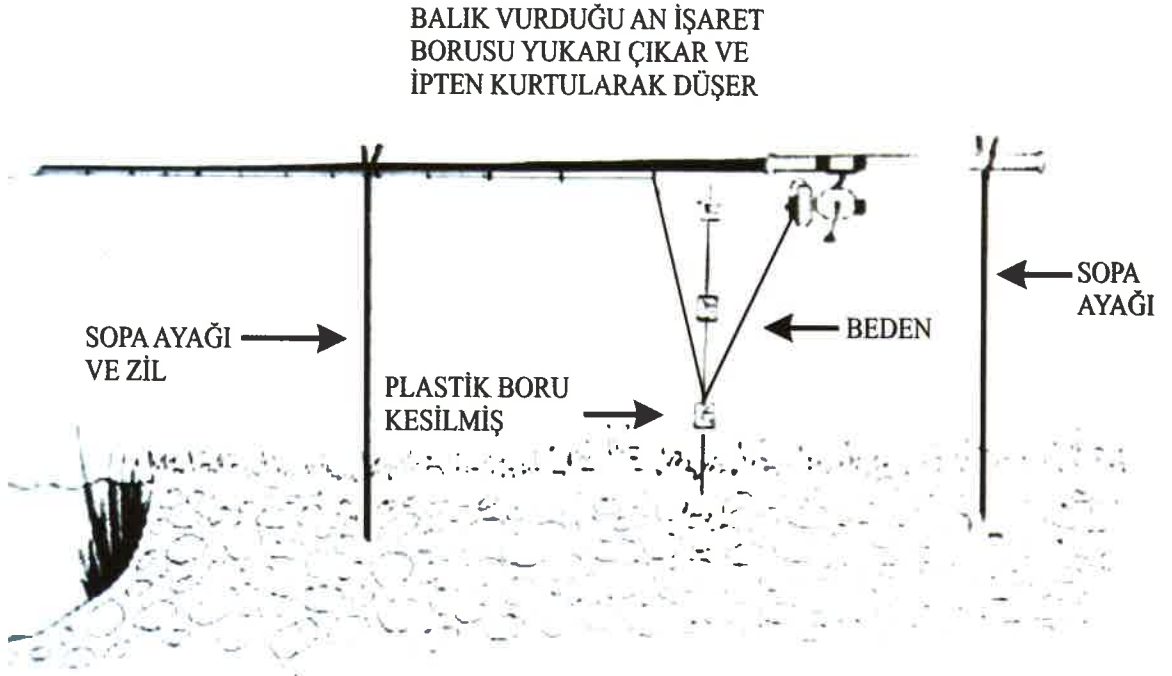
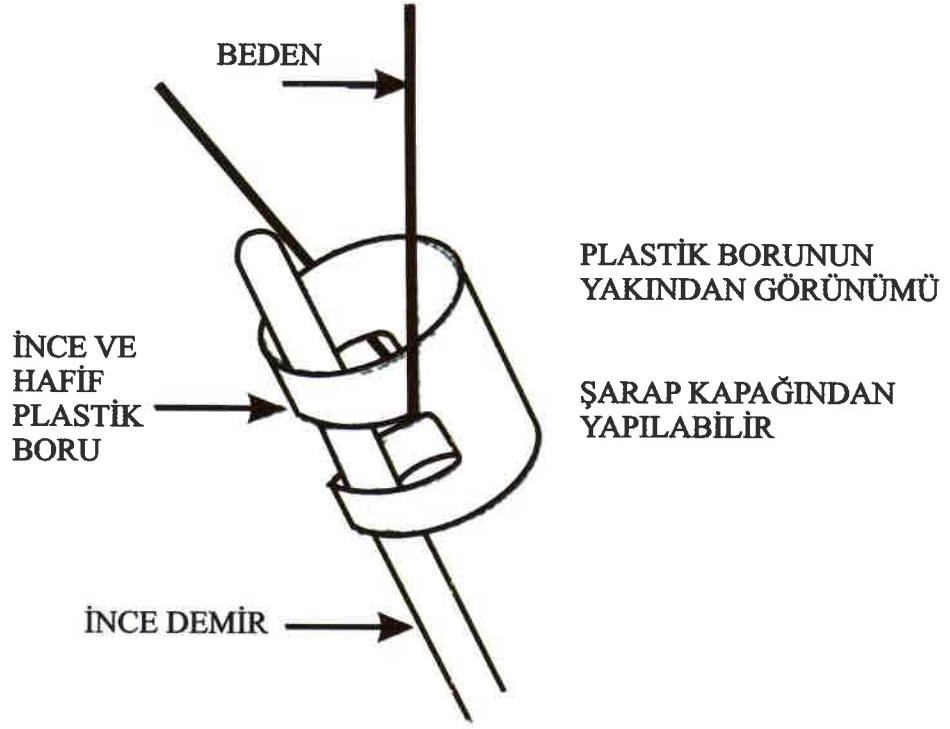
Yeterli içecek ve yiyecek.

Bu kadar çok malzemeyi sırtta taşımak zor gelebilir. Arabanızı avlanacak yere yakın park edebiliyorsanız sorun olmayacaktır. Eğer yürüme zorunluluğu var ise bütün bu malzemeleri dikkatli bir planlama ile taşınabilecek orana düşürebilirsiniz.

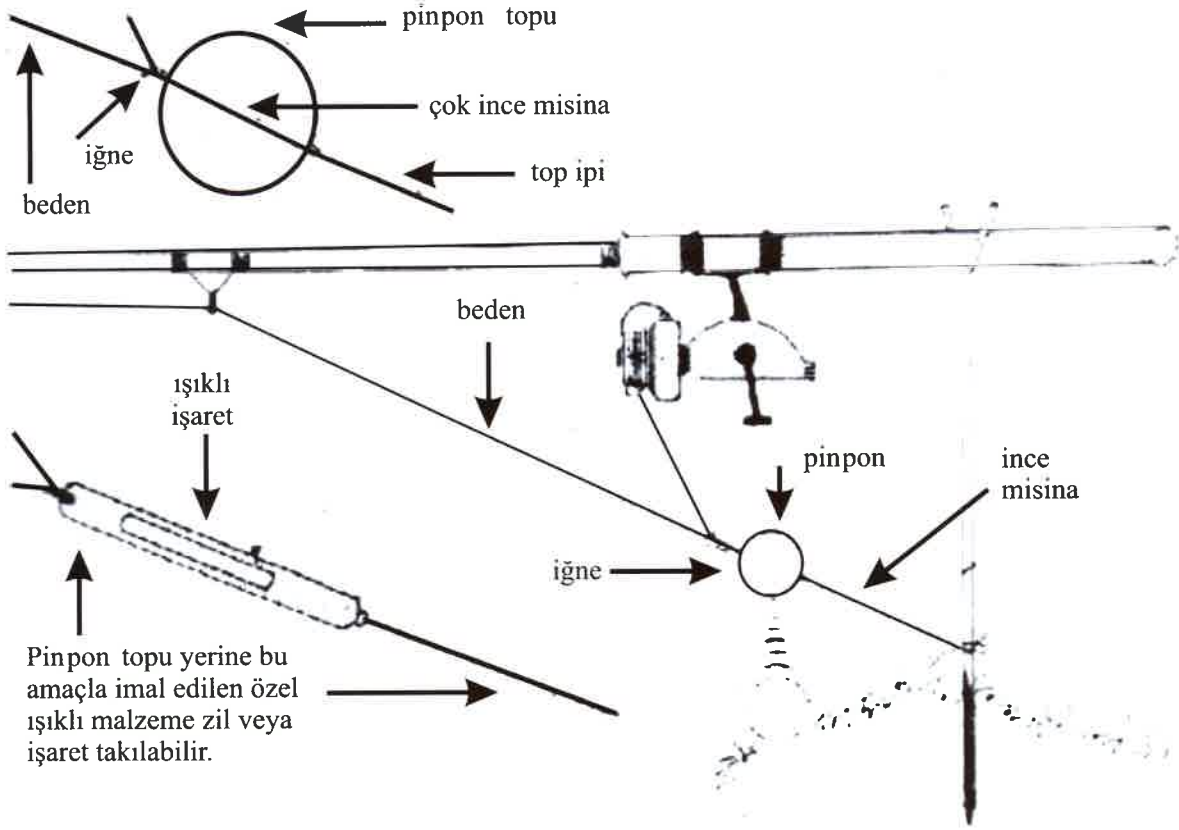
Ülkemizde yılan balığı azalmaktadır ve gelecek için bu konuda sorunlar vardır. Bu nedenle ülkemizde de olta avcılığının devam edebilmesi için olta merakı amacıyla yapılan bazı avcılıklarda yakalanan balığın nehre veya gölete tekrar geri bırakılması alışkanlığının artık kazanılması gerekmektedir. Özellikle bazı

sularımız için yılan, turna, sazan ve alabalık bakımından bunu zorunlu görmekteyiz. Elbetteki yenilebi-
lecek boyuttaki bir balığın bırakılmasını ülkemizde günümüzde pek çok kişi kabul etmeyecektir. Fakat
bazı balık türleri vardır ki bu balıkların olta ile avladıktan sonra eve götürülmesi, avcılık yaptığınız bu
su kaynağının ilerisi için artık av alanı olma özelliğini kaybedebileceği meselesidir. Hele bazı avcı
arkadaşlar vardır ki bir yıkım olabilecek şekilde avcılık yapmakta ve avlandıkları alanı kurutmakta bir
sakınca görmemektedirler. Bu nedenle bu alışkanlığın kazanılması için eğitim konusuna çok önem
vermemiz ve bazı su kaynaklarının korunması konusunda çok duyarlı olmamız gelecek için yararlı
olacaktır. Bu konuya yardımcı olmak için Tarım Ve Köyişleri Bakanlığı'nın çıkardığı genelgelere uymak
ve önerilen şekilde av yapmak en asli düşüncemiz olmalıdır.

Resim: Balık avında misina üzerinde plastik bir halkanın veya folyo olması bazen sorun yaratabilir. Yukarıda ise daha kolay bir yöntem sunulmaktadır. Bu şekildeki yöntem her türlü balık avında başarı ile kullanılabilir. Balık ipi çektiğinde değnek üzerindeki halka çıkar ve misina serbest kalır.

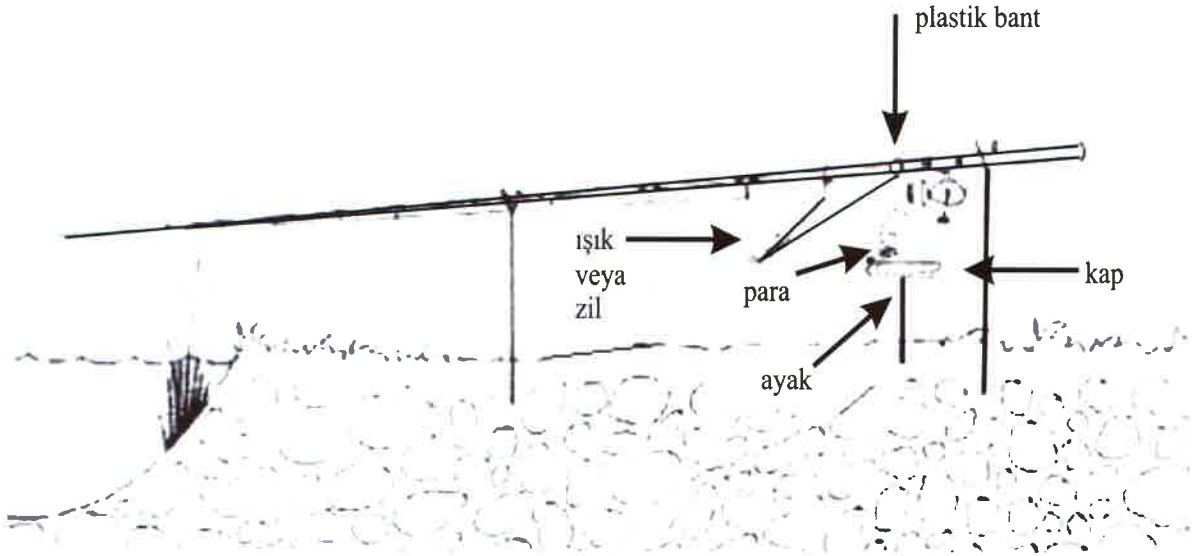
Resim: Balık yakalandığı konusunda bir işaret olarak bu yöntemi de uygulayabilirsiniz. Burada bir pinpon topundan yararlanılmaktadır. Ana ip kıvrılmış bir toplu iğne ile bir değneğe bağlanan topa iliştilir. Balık vurduğunda top yere düşecektir. Bu sistem geceleri kullanıldığında beyaz veya florasant gibi parlayan bir boya ile boyanır. Böylece parlayan topun zemine düşmüş olmasından balık yakalandığı veya vurduğu anlaşılmış olur. Bu yöntem sazan ve diğer balık avlarında da kullanılabilir.

Resim: Canlı bir balığı heyecanla tutan genç bir avcı

Ülkemizde de sazan avı veya Gediz Nehri'nde bıyıklı balık ve yılan balığı avladığımız 1970'li yıllarda işaret olarak bir değnek üzerine sardığımız sigara paketlerinin parlak iç kağıtları ile balık vurup vurmadığını anlamaya çalışırdık ve

bu sistem başarı ile çalışırdı. Seksenli yıllardan sonra bu amaçla folyo kağıdı kullanmaya başladık. Bir değneğe zil bağlayarak bu işlevi sağlamaya çalışmakta yararlanılan bir yöntemdir. Birçok balıkçı arkadaşın bu ve benzeri yöntemlerden yararlandığını biliyoruz. Zil kullanmanın sopa kullanılmayan avcılıkta bir sakıncası yoktur. Yararı olabilir. Yalnız bu yöntemlerin makara kullandığımız zaman pek kullanışlı olmayacağı düşünülebilir. Çünkü misinayı değnekten kurtarmak ve sonra sarma durumunda kalmak balığın kaçmasına neden olabilir. Yine de sopada makaranın sarılmasını engellemek şeklinde sopanın uç kısmına iliştilebilecek küçük ziller piyasada satılmaktadır ve birçok avcı tarafından kullanılmaktadır.

Resim: Makara üzerine konulacak bir madeni paranın, balığın vurması esnasında alt kısmına konulan eski bir araba jantına düşmesi yolu ile çıkan ses balık vurduğu veya yakalandığı konusunda bilgi verecektir.

Yılan balığı avı zeminde orta suda ve yüzeyde yapılabilir. Her üç yöntemde de izlenebilen su ortamında bir yüzdürücü kullanmak ve bunu izlemek yolu ile de balığın vurduğu anlaşılabilir. Bu amaçla kullanılan yüzdürücülerin beyaza boyanması yolu ile gündüz avlanmalarında kolayca izlenmeleri sağlanabilir. Veya bu amaçla renkli ve gündüz görülmeleri çok kolay olan şamandıra satın alma ve kullanma ile bu amaca ulaşılabilir. Gece avcılığında ise şamandıranın gözlenmesi mümkün olmaz. Bu amaçla yüzdürücülerin florasan boyası ile boyanması bir çözüm olarak düşünülmüştür. Fakat günümüzde özel olarak planlanmış ve gece ışık veren şamandıralar piyasaya sunulmuş bulunmaktadır. Artık bu tür malzemeleri ülkemizde de temin etmek mümkündür. Bu yüzdürücüler izotop beta ışığı verir ve geceleri de kolayca izlenebilirler.

İğne olarak dış ülkelerdeki usta yılan balığı avcıları mustang 92641 no iğneyi önermektedirler. Fakat 2 no iğneler ve solucan takmaya uygun iğneler de iyi iş görecektir. Fakat burada iğne konusunda çok kesin öneri vermek de zor olmaktadır. Kullanılan yeme ve mevcut balık iriliğine göre iğne seçilecektir. Ölü balık ile avcılığı yapılan turna avı iğnelerinin uygun olduğu söylenebilir. Eğer yem olarak solucan kullanılacak ise solucanın iğneden kaymasını önleyecek tırtıllı iğne kullanmak yararlı olur.

Yılan balığı avında kullanılacak takımın hazırlanmasına gelince oldukça basit olduğu

söylenebilir. Öncelikle kullanılacak sopaların 3 m. boyda veya 270-330 cm. arası ve uzağa fırlatmaya uygun tepe eğimli karbon sopalar olmasının uygun olduğu söylenebilir. Veya durgun sularda sazan avında kullanılan tüm sopalar az veya çok yılan balığı avında da kullanılabilir. Artık yazmaya gerek yok ama, her türlü avda olduğu gibi sağlam bir sopa olmalı ve 5 kg. rahatça çekebilmelidir. Yılanbalığı 3-4 kg'a kadar büyüyebilir ve yılan balığı olan bir yerde 2-3 kg. balık yakalamak her zaman mümkündür. Bu ağırlıkta bir balığın boyu da 1 m. dolayındadır. Böyle bir balığın çekilmesinde kullanılacak sopanın dayanıklı ve amaca uygun olması çok önemlidir. Kullanılacak makaralar da 100 m. misina alabilmelidir. Sazan avı için uygun olan Mitchell 300 veya benzeri makinalar önerilebilir. Kullanılacak misina orta boy balıklar avlanıyor ise 0,30 veya iri balık avlama olasılığı var ise 0,35 veya 0,40 olabilir. Kullanılacak kurşun ağırlığının 30 gr. olması yeterlidir. Misina konusunda çeşitli öneriler getirilebilir. Yılan balığı avı bakımından başarılı olan bir balıkçı köstek kısmı için 15 lbr lik P.D.Q tipi bir misina önermektedir. Bu misina 7 kat liften örülmüş olup, bronz rengindedir. Örgü üzeri çok özel bir plastik ile kaplanmıştır. Köstek kısmında çelikten örülmüş misina kullanımını bazı avcılar gereksiz görebilirler. Fakat yılan balıklarının baş yapısı bakımından iki cinsi bulunmaktadır. Bunlardan birisinin baş yapısı sivri diğeriinki ise biraz genişçedir. Özellikle ağız geniş olanlar misinayı

koparma gücü ve becerisine sahip bir diş ve ağız yapısı ve buna bağlı misinayı kesme becerisine sahiptirler. Genel olarak balıkların %95'i misinayı koparma becerisi gösteremez. Fakat yine de özellikle iri yılanbalığı avında misinayı kopardıkları izlenir. Bu durum göç zamanı yaklaşmış ve fakat henüz yem almaya devam eden balıklarda daha olasıdır. Yılan balıklarının erkekleri dişilere oranla daha küçük yapıdadırlar. Özellikle iri dişiler açısından her zaman misinanın kesilme olasılığı vardır. Göç kısmında belirttiğimiz gibi yılan balıkları nehirlerde cinsel olgunluğa eriştikten ve göç yapma formuna girdikleri dönemde çok iridirler. Fakat göç yaklaştığında sindirim organları köreleşmiş, balık %40 yağlanmış ve büyük bir göç hareketine başlamaktadır. Böyle göç durumunda olan bir balığın önüne yem düşse de yeme karşı ilgisiz kalırlar. Fakat tam bu dönemin ön aşamasında olan balıklar yağlanmak ve güçlenmek için her türlü yemi almaya çalışırlar ve bu mevsimde güçlerinin en yüksek noktasındadırlar. İşte bu dönemde oltanıza takılacak bir yılan balığı oltadan kurtulmak için çok büyük bir mücadele verecektir ve

ağzında kendisini çekmek isteyen misinayı koparmak için her yolu deneyecektir. Bu durumda birçok iri balık bunu da başarabilir.

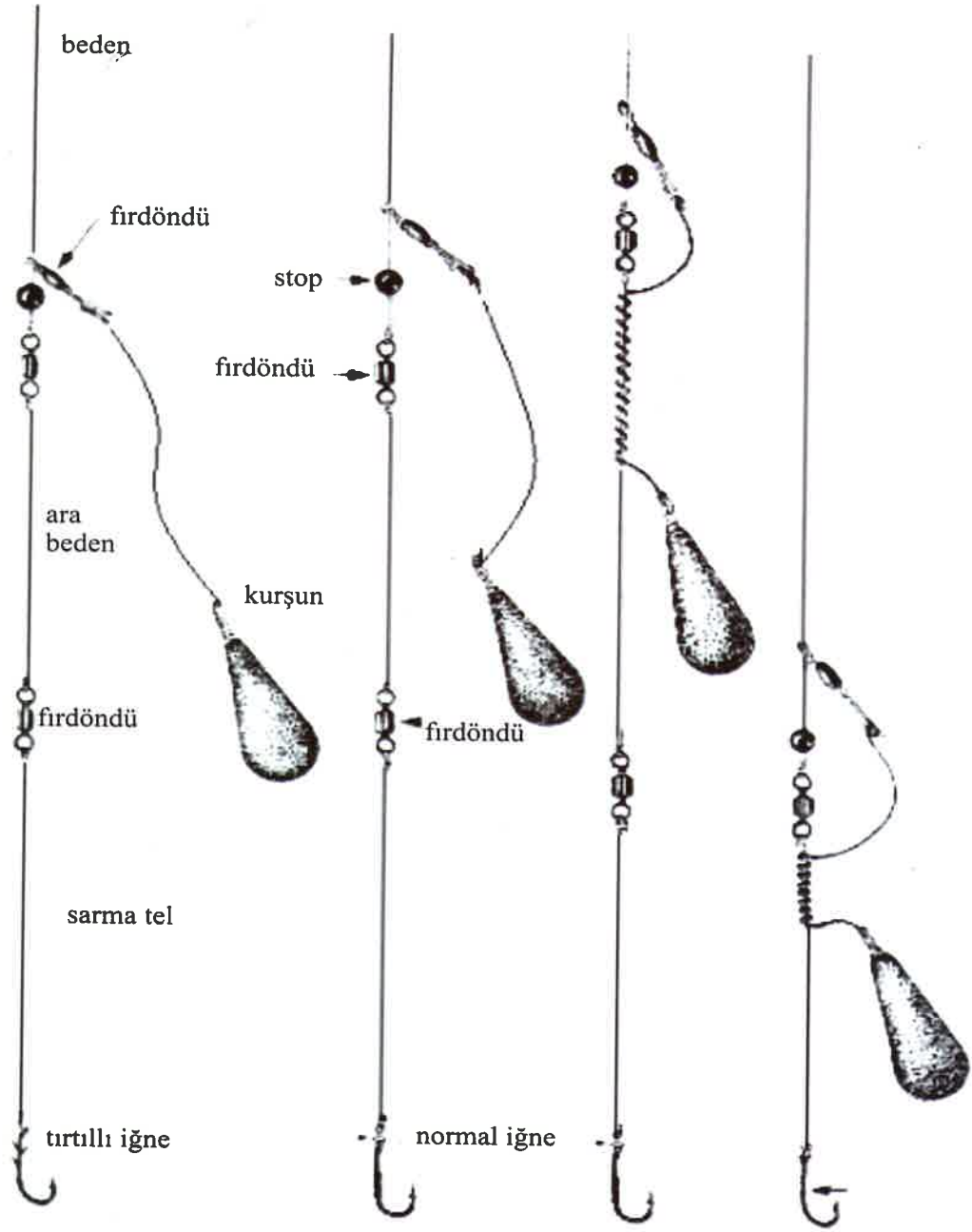
Avrupa'da bazı başarılı yılan balığı avcıları aşağıda çizimler ile açıklanan yöntemin başarılı olduğunu kaydetmektedirler. Bu takımın hazırlanmasındaki diğer bir amaç da fırlatma anında beden üzerinde serbest olarak hareket eder şekilde bağlanan kurşunun köstek üzerine dolanarak balığın yemi ilk kasma sırasında sorun yaratmasını önlemek içindir.

Eğer bu şekilde verilen yöntemi uygulamayıp sadece bir parça köstek ile takım hazırlandığı taktirde genel olarak fırlatma sırasında kurşun kösteğe dolanabilir. Bunu bahçede veya açık bir bölgede yapacağınız bir deneme ile kolayca görebilirsiniz. Bu tür bir oltaya vuran balık vuruş sırasında kurşunun iğneden boşalması ve tepki vermesi sırasında balık kurşunu sürüklenme durumuna geleceğinden yemi kusa bilir. Halbuki diğer şekillerde açıklandığı gibi çift firdöndü kullanınca bu dönme sorunu azaltılmış olmaktadır.

Resim: Oltaya ile avladığı yılan balığını gururla tutan bir avcı.

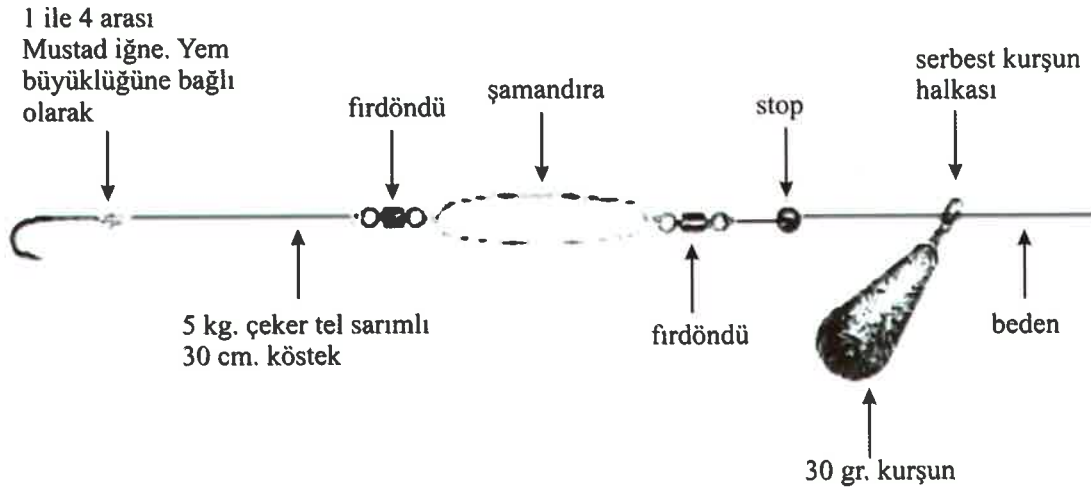

Resim: Yılan balığı olta takımı hazırlanması. İlk şekilde görüleceği gibi serbest dolaşan kurşunu durdurmak ve firdöndü üzerine yük bindirmemek için kurşunu durduracak plastikten yapılmış bir boncuk (stop) kullanılacaktır. Bundan sonra firdöndü bağlanmaktadır. Firdöndüden sonra kurşunun bağlı olduğu ip uzunluğundan takriben 5-6 cm uzun olan ve bedeni teşkil eden aynı beden misinadan yapılmış misina eklenmekte ve bunun ucuna da ikinci bir firdöndü bağlandıktan sonra çelik sarma misina bağlanmakta ucuna da olta eklenmektedir. Eğer canlı solucan kullanılacak ise olta tırtıllı, herhangi ölü bir yem kullanılacak ise düz tırtılsız iğne takılır. Üçüncü şekilde ara misina konulan bir takımda atış anında kurşun takıma dolansa bile balığın yemi kapması sırasında kursun köstekten kolayca boşalır ve balık yemi kurşunsuz çekme olanağı bulur. Eğer ara misina olmasa idi 4. şekilde olduğu gibi kurşun olta kısmında kalır ve balık kurşunu da sürüklemeye zorunda kalınca yanlış bir yeme asıldığını düşünerek yemi atabilir. Bu yöntem Avrupa'da geniş şekilde uygulanmakta ve kitaplarda bu yöntemi ilk öneren ve usta bir yılan balığı avcısı olarak bilinen balıkçının ismi John Sidley'in baş harflerinden esinlenerek 'The J.S.Eel Rig' ismi ile bilinmekte ve hazır olarak pazarlanmaktadır. Köstek kısmı için 15 lbr lik P.D.Q tipi çelik örme ip önermektedir. Bu misina 7 kat liften örülmüş olup, bronz rengindedir.

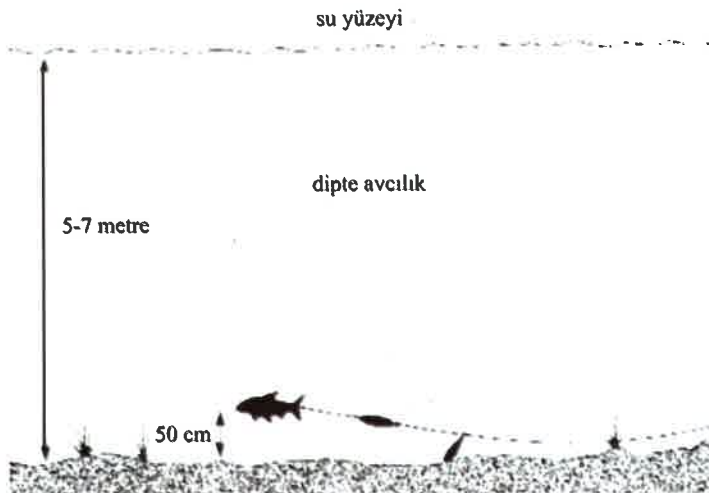
Takımın hazırlanmasında basit olarak 35 no beden kullanılmış ise 0,30 köstek bağlanması önerilebilir. Fakat yılan balıkları oldukça sert yüzen balıklardır. Öyle ki balık ileri yüzebildiği kadar geriye doğru da aynı güçle yüzmeye becerisine sahiptir. Bu özellikleri nedeni ile çok iyi mukavemet gösterirler ve ava karşı çok dirençli davranırlar. Ayrıca yakalandıkları zaman herhangi bir yere dolandıkları takdirde buradan kurtarılmaları çok zordur. Bu nedenle yakalandığı zaman süratle çekilmeleri gerekir. Eğer oyalanır ve buldukları bölgedeki bir dala veya ağaç köküne dolanırlar ise misinayı kopartmaktan başka bir yol kalmaz. Böylece hızlı bir sarma zorunluluğu olduğundan makaranın hızlı sarması ve güçlü bir misina kullanılması gereği anlaşılmış olur.

Kullanılacak iğne bakımından ise avlanma olasılığı olan balık büyüklüğü ve takılacak yem durumuna göre 1 ile 4 no arası oltalar da kullanılabilecektir.

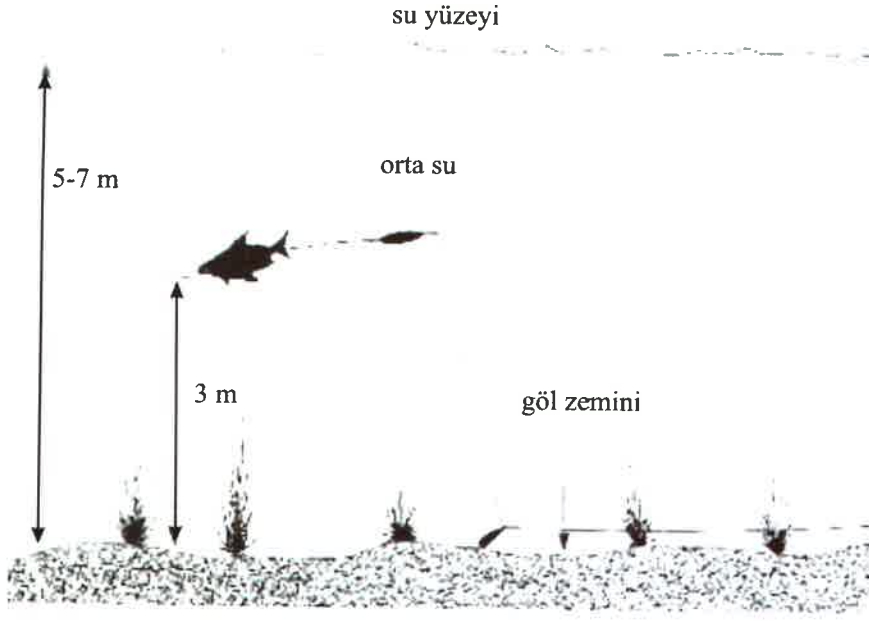
Köstek kısmının hazırlanmasında tek bir misina ile takımını hazırlamak mümkün ise de başarılı bir yılan balığı avı için şekilde verilen takımın hazırlanması yararlı olacaktır. Aşağıdaki şekle bakarak da takım hazırlayabilirsiniz.

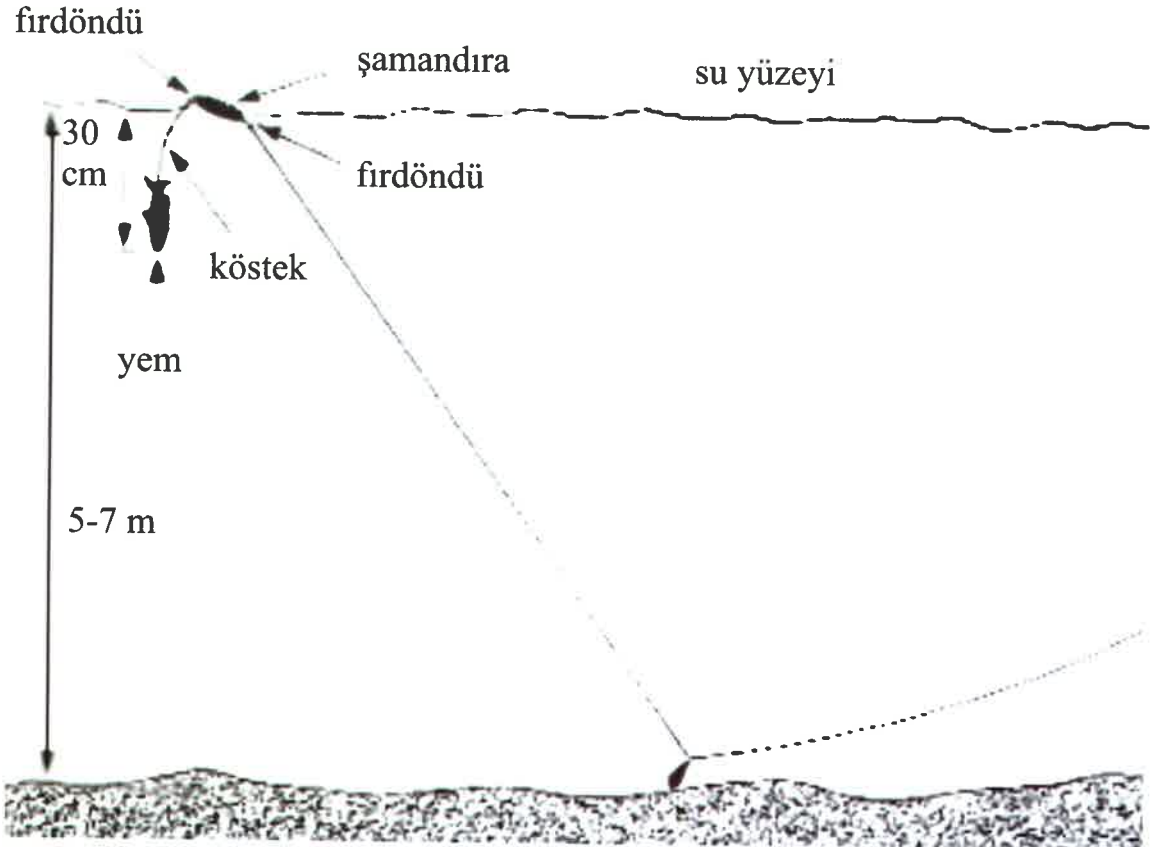
Resim: Yukarıdaki resimde 5-6 metre derinliği olan sularda zemin, orta su ve yüzeyde yılan balığı avında kullanılabilecek bir takım verilmektedir. Bu konuda nasıl bir düzenek hazırlanacağı konusunda şekillerde açıklayıcı bilgiler sunulmuş bulunmaktadır. Dikkat edilir ise kurşun hareketlidir ve misinanın kayması için geniş bir halkası vardır. Firdöndünün hemen önüne kurşunu tutacak bir boncuk veya engel yerleştirilmiştir. İki firdöndü arasında kullanılan yemi zeminden 50-60 cm kadar kaldıracak bir yüzdürücü konulmalıdır. Beden misina olsa da köstek olarak çelik örme tel kullanılmalıdır. Çünkü yılan balığı misinayı kesebilir. Özellikle iri balık avında normal misina kullanılması balık kaybına neden olabilir.

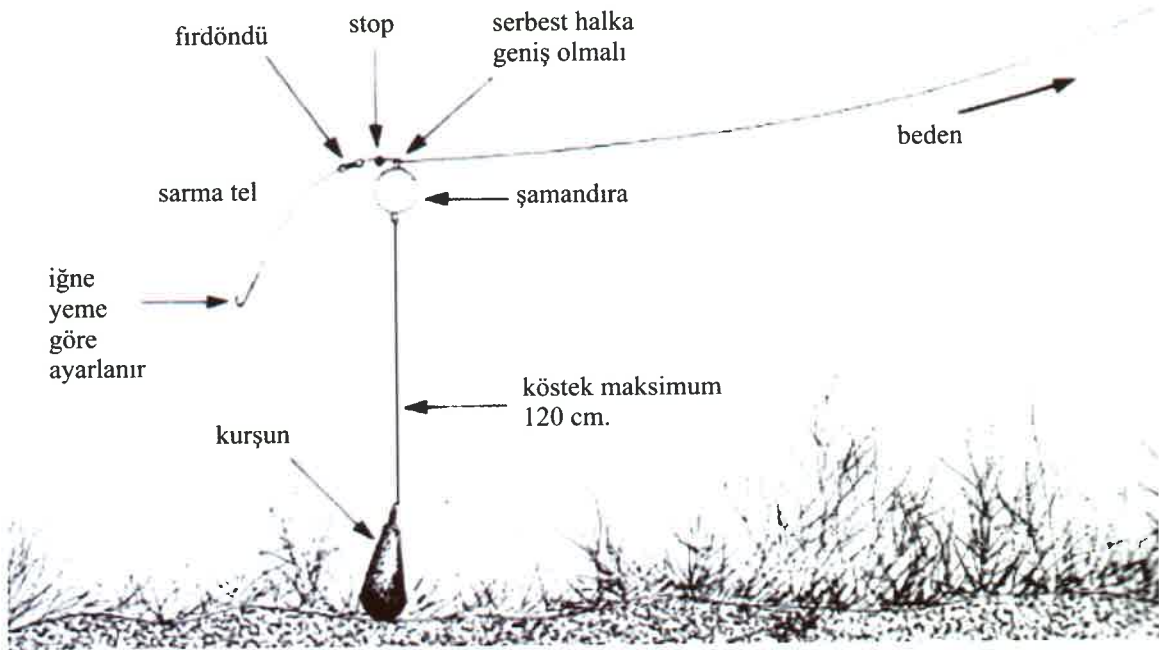
Resim: Zeminde avcılıkta görüleceği gibi takım zeminde olmakla beraber yem zeminden biraz yüksekte tutularak balıkların görmesi temin edilmelidir.

Resim: Orta su avcılığında misinin sebest bırakılması yolu ile ayarlanarak yem orta suda tutulabilir.

Resim: Yüzeyde balık avlamak için yine misinin ayarlanması yolu ile şamandıranın yüzeye çıkmasını sağlayacak kadar misina salınır ise yüzeyde avcılık yapılacaktır.

Resim: Zeminde bol miktarda yosun veya saz bulunduğu taktirde otların üst kısmında yemi tutabilmek için resimdeki gibi bir takım hazırlanması da başarılı sonuç verebilir. Resmi inceleyerek takımı hazırlayabilirsiniz. Kurşunu takıma bağlayan misinin uzunluğu 15-20 cm. civarında tutulur.

Yılan balıkları yem olarak bir çok yem çeşidi ile avlanabilirler. Bu nedenledir ki sazan ve turna, özellikle sazan avı sırasında pek çok kişi yılan balığı da avlar. Bir dergide sazan balığı avı sırasında öğle yemeği yiyen avcı yemekte olduğu öğle yemeğinden bir parça eti oltaya bağlayarak sazan beklediği bir anda 3,1 kg ağırlıkta bir yılan balığı yakaladığını kaydetmektedir. Bu nedenle yılan balıkları aşırı yemlendikleri yaz aylarında bir çok yem ile avlanabilirler. Yem olarak en uygunu canlı toprak solucanıdır. Ülkemizde iri solucan bulma bakımından pek sorun olmadığını sanıyorum, ikinci yem olarak ölü balık kullanılmasıdır. Eğer balık iri ise kuyruk kısmı en uygun yem olacaktır. Küçük balıklar ise bütün olarak takılır. Bölgede turna balığı var ise balık ile yemlenmesi ile turna balığı da yakalanabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle yukarıda açıklanan çelik telli köstek kullanımı bu açıdan da yararlı olur. Peynir, tavuk iç organları, sülük, kerevit eti ve yem bulma zorluğu olur ise hamsi ve sardalya gibi bazı deniz balıkları eti de yem olarak kullanılabilir. Tavuk iç organları kullanımı eğer mazmuz olarak kullanıldı ve balıkların bölgeye toplanması sağlandı ise tavuk eti ile avcılık yapılabilir. Bu nedenle biz burada toprak

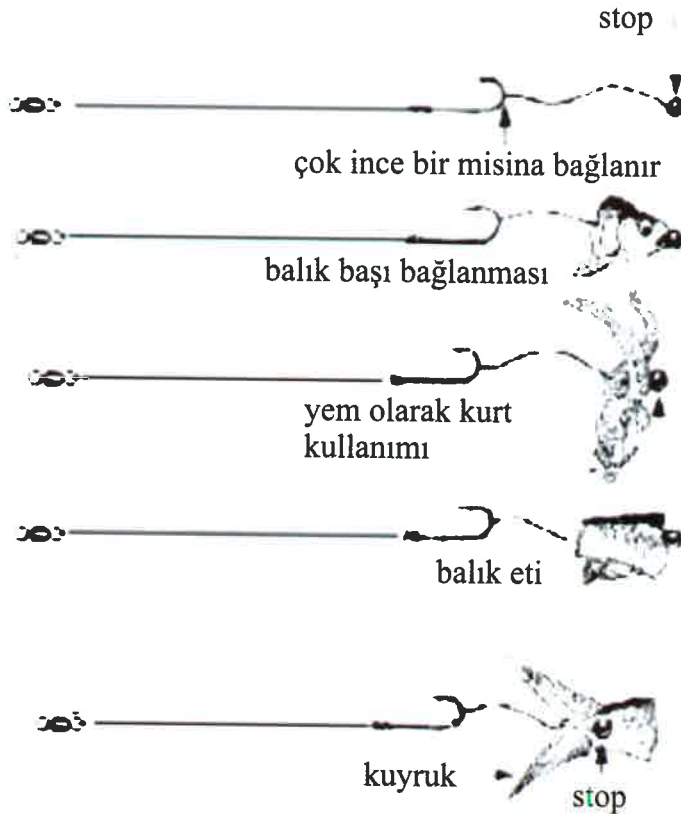
solucanının en iyi yem olduğunu belirtmekle yetineceğiz. Burada tekrar belirtelim ki canlı solucak kullanılacak ise tırtıllı iğne kullanmak yemin kaymasını önlemek için yararlı olacaktır. Ayrıca oltaya üç dört tane solucan takılması daha kolay olur. Çünkü her bir tırtık bir iki solucanın kaymadan olta üzerinde durmasını sağlar.

Resim: ABD'nde rekor olarak yakalandığı kaydedilen resimdeki yılan balığının yaklaşık 3.5 kg. geldiği kaydedilmektedir.

Yılan balığı avcılığı sazan ve diğer balıklara oranla biraz daha zordur. Yılan balıklarında koku alma duyusu çok gelişmiştir. Yem üzerindeki en küçük farklı bir koku örneğin sigara ve nikotin kokusu bu yemden yılan balığını uzaklaştırabilir. Çok basit görünse de yılan balığı avında yemi takmadan önce elinizi iyi yıkamakta ve diğer kokuların yeme bulaşmasına engel olmada yarar vardır. Hatta alnınızdan akacak bir damla ter ile yem bağıyorsanız oltanın ucunda yılan balığı beklemeyiniz. Basit gibi görünse de bu basit önlemler avcılığın iyi sonuç vermesine neden olacaktır. Eğer elinizi her seferinde yıkamak zor gelecekse kullandığınız yemi oltaya taktıktan sonra toprağa değdirerek solucan üzerine toprak kokusu sinmesini sağlarsanız konu bir dereceye kadar çözülmüş olur.

Canlı yem ile de yılan balığı avlamak mümkündür. Örneğin İngiltere’de 8,8 ons (yaklaşık 4 kg) ve yakalandığı yılda rekor ağırlık olarak avlanmış olan bir yılan balığının turna avı için canlı yemle yapılan bir av sırasında yakalandığı bildirilmektedir. Bu arada belirtelim ki olta ile yakalanmış yılan balığı olarak rekor ağırlık 1978 yılında yakalanmış 11 libre 2 ons olan bir (yaklaşık 5 kg) yılan balığıdır. Fakat ortamda turna balığı var ise elbette ki canlı yem ile turna veya var ise sudak da avlanacaktır. Artık burada verilecek olan karar, sizi hangi tür balığı yakalamak mutlu ediyor ise ona yönelik takım hazırlamaktır. Fakat bu takımların her zaman diğer balıkları yakalamasının mümkün olduğu da bilinmektedir sanırım. Ortamda turna şansı var ise pek çok avcının da bu balıkları tercih edeceğini sanıyorum.

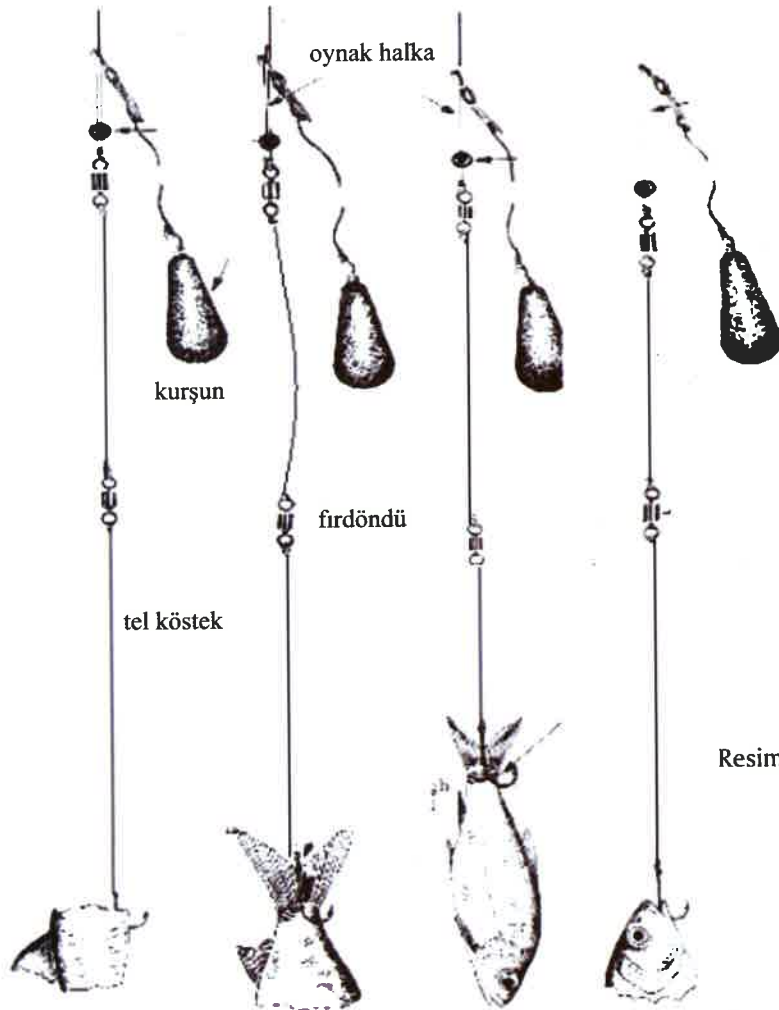

Resim: Yılan balığı avında balığın yemi alarak yutması ve yutma sonu bu yeme ince bir misina ile bağlı olan olta ile yakalanması amacına yönelik olta hazırlama yoluyla da avcılık mümkündür. Bu yöntemin uygulanmasındaki amaç balığın oltayı derinlemesine yutarak iğne çıkarmanın güçlüğüne önlenmiş olmasıdır. Çünkü bu yöntemde balık genellikle dudağından yakalanır ve oltanın balık ağzından çıkarılması kolay olur. Özellikle balıkların canlı olarak geriye döndürülmesinin düşünüldüğü durumlarda bu tür yöntem ile avcılık balıkları fazla zedelemekten suya döndürme olanağı verir. Yalnız bu yöntemin bazı sularda çok başarılı sonuç verir iken bazı sularda başarısız olduğu bildirilmektedir.

Resimde görüleceği gibi iğnenin uç kısmına saç kalınlığında çok ince bir misina ile (0,10-0,15 no) yemler bağlanmaktadır. Misina uzunluğu 5-7 cm. tutulur. Yemlerin kaymaması için uç kısmına bir boncuk, lastik vs bağlanır. Yöntemde balık yemi alır ve yutar bu esnada kasma hareketi olunca balık yemi ağzından atmaya çalışırken olta dudağa veya ağız içerisine batmış olur.

Yılan avında balığın yakalandığı konusunda ilk işaret konulan düzenek veya zil sesi ile olacaktır. Veya makara üzerine konulan bir paranın yere düşerek ses çıkarması ile anlaşılacaktır. Bu aşamada ilk yapılacak iş hemen sopayı kavramak ve makarayı frenlemektir. Balığın mücadelesine bağlı olarak hemen biraz kalama vermede yarar vardır ve balığın yemi bir süre sürüklemesine izin verilmelidir. Bazen balık o kadar hızlı gider ki makaradan misina boşalmasını kontrol etmek bile zor olabilir. Balığın çekilmesi sırasında da balık geriye doğru güçlü şekilde yüzme amacına yönelir. Burada bulabildiği bir dala veya tutunabileceği bir yere kuyruğunu dolama amacındadır. Bunu başarabilir ise işiniz biraz zor olacaktır. Ayrıca balık olta etrafında süratle dönerek kurtulmaya çalışır. Ama bu dönme hareketi bir işe yaramayacaktır. Çünkü bu çalışmayı firdöndü absorbe edecektir. Bu arada geriye yüzme çalışması sırasında ani bir bırakım yapılır ise balık bu serbest bırakma aşamasında biraz şaşırabilir ve geriye yüzme hareketinden vazgeçebilir. Fakat siz makarayı sarmaya başlayınca tekrar mukavemete başlayacaktır. Bir boşluk hissettiğiniz anda makınayı süratle sararak balığı yakınlaştırmakta yarar vardır.

Kıyıya gelince balığı sudan çıkarmadan eğer ağ torbaya konulacak ise balık torba içerisine koymadan misinayı asla gevşetmeyiniz ve iğne çıkarmaya çalışmayınız. En iyisi kıydan biraz uzaklaşarak iğneyi çıkarmaya çalışmak daha doğru olacaktır. Çünkü suya yakın bulunduğunuz taktirde iğneden bir şekilde kurtulacak balığın yılan gibi suya kaçması söz konusu olabilir. Bu aşamada tutmak da bir sorundur. Çünkü güçlü kıvrılmaları ve derisinin çok kaygan olması nedeni ile elinizden kolayca kayabilecektir.

Resim: Yılan avında yem bağlama yöntemleri. Eklemeli iki köstek ile yapılan olta takımına balıkların çeşitli şekilde bağlanmaları mümkündür.

İğne eğer ağıza yakın batmış ise önce iğneyi geriye iterek çıkarmak ve sonra iğneyi ağızdan almak gerekir. Çoğunlukla iğneyi de yutmuş olabilir. Bu durumda iğneyi balık canlı iken çıkarmaya çalışmak yerine balığın ağzında bırakmak en iyisi ve yedek bir iğne bağlayarak ava devam etmek daha kolay olabilir. Çünkü çok canlı duran bir balığın derin yuttuğu bir iğneyi çıkarmak gerçekten zaman alıcı ve can sıkıcıdır. İğne çıkarılmak isteniyor ise ve bu işlem nasıl olsa balığı öldüreceğine göre en iyisi galsamaların arka kısmından bir bıçak batırarak balığın süratle ölmesini sağlamak olacaktır. Bu daha insancıl bir davranıştır. Böylece balığın uzun süre can çekişmesi önlenmiş olur. Çünkü balık su dışında bile uzun süre canlı kalabilir. Ve eğer balık yemeklik olarak düşünülüyor ise can çekişmesini önlemek için kısa sürede ölmesini sağlamak daha uygundur.

Daha önce değindiğimiz gibi yılan balığı tutulmasında bir eldiven kullanılabileceği gibi bir havludan da yararlanabilirsiniz. Veya bir avuç toprak alarak tutmayı kolaylaştırabilirsiniz. Küçük balıkların ağzından iğne çıkarmak iri balıklardan iğne çıkarmaktan daha zordur.

Avlanan balıkların temizlenmesi de bir sorun olabilir. Yılan balığının derisinin kolay soyulması için bir marangozdan temin edeceğiniz hızar talaşı ile tutarak daha rahat ve kolay bir şekilde yapabilirsiniz.

Resim: Küçük avcı tuttuğu yılan balığı ile gözleri gülererek bakıyor.

Son bir bilgi olarak yılan balığı avında mümkün olduğunca ince misina kullanmak avın zevkini daha fazla artırır ve daha fazla heyecan verir. Bu özellikle içerisinde herhangi bir ağaç kökü olmayan zemini düz ve temiz sakin göletler için doğrudur. Fakat çeşitli engellerin bulunduğu sularda biraz kalın misina kullanmak daha uygun olacaktır.

Resim: Yılan (*Anguilla anguilla*) balığının yaşam yerleri. Yılan balığı metin içerisinde açıkladığımız gibi Meksikanın Sargossa körfezinde üredikten sonra doğuya doğru göç eder ve Atlas okyanusunda kıyıları ulaştıktan sonra nehirlere girerek bu ülke nehirlerinde yaşar Bu haritada görüleceği gibi deniz kıyısından nehirlere girdikten sonra bu ülkelerin en ücra iç sularına kadar giderek yaşam ortamı bulur.